

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

NASTJA KLAJNŠEK

**Regionalna obarvanost javnega govora na seji občinskega
sveta občine Kidričevo**

(na podlagi analize 22. seje, 12. 9. 2013)

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Hotimir Tivadar

Univerzitetni študijski program prve stopnje:
slovenistika

Ljubljana, 2014

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojemu mentorju doc. dr. Hotimirju Tivadarju za vso strokovno pomoč, usmerjanje in spodbujanje med pisanjem diplomske naloge.

Posebna zahvala gre moji družini, fantu, prijateljem in bližnjim, še posebej mojim staršem, ki so me ves čas spodbujali, me podpirali in mi stali ob strani, ne samo med pisanjem diplomskega dela, temveč tudi vsa tri leta študija.

Še posebej se zahvaljujem občini Kidričevo in županu Antonu Leskovarju, ki mi je odobril uporabo občinskega gradiva za akademske namene ter mi bil ves čas na voljo za morebitna vprašanja.

Izvleček

Regionalna obarvanost javnega govora na seji občinskega sveta občine Kidričevo

V diplomskem delu sem predstavila regionalno obarvanost javnega govora na podlagi občinske seje občine Kidričevo. Ugotovila sem, da čeprav gre za javni govor v formalni situaciji, kjer naj bi se načeloma uporabljal knjižnopogovorni jezik, močno prevladujejo narečni vplivi panonske narečne skupine, v katero po Tinetu Logarju spada govor občine Kidričevo. Na podlagi teoretičnih izhodišč, sem ugotovila, da je govorjen jezik kar se tiče kodifikacije zelo zapostavljen in da bi potrebovali splošni pravorečni priročnik, po katerem bi se lahko zgledovali. V teoretičnem delu sem opisala še razvoj položaja govorjenega jezika ter razmerje med knjižnim, knjižnopogovornim in neknjižnim jezikom, veliko pozornosti pa sem namenila govoru v medijih ter prišla do zaključka, da dandanes v veliki meri mediji krojijo govorno podobo Slovenije. Vse teoretične ugotovitve sem razvila v praktičnem delu, kjer sem jih povezala s primeri z občinske seje občine Kidričevo ter prišla do zaključka, da ima občina Kidričevo svojevrsten govor, ki ga povsem ne moremo umestiti v nobeno izmed sosednjih narečij.

Ključne besede: občina Kidričevo, panonska narečna skupina, govorjen jezik, analiza govora, govor v medijih

Abstract

Regional tone of public speech on community meeting of County Kidričevo

In my diploma I described a regional tone of public speech, based on the community meeting of County Kidričevo. My material is a public speech in formal situation, so there should be used a standard colloquial language, but I find out, that the influence of panonian dialectal group to which belongs County Kidričevo is very powerful. Based on theoretical bases I found out, that a spoken language is not well codificated, it is totally overlooked, so we need a new, modern pronunciatonal manual, which we could look up to. In my theoretical part of the diploma I also described a development of position of spoken language, a relationship between written, a standard colloquial and colloquial language. I gave a lot of attention to speech in media and I figured out, that nowadays a media is the one, who creates an image of

speech in Slovenia. All theoretical findings I developed in practical part of the diploma, where I linked them with examples from County's meeting. I concluded, that County Kidričevo has an original speech, which we cannot put in neighbouring dialect.

Key words: County Kidričevo, panonian dialectal group, spoken language, analysis of speech, speech in media

1.	UVOD	6
2.	TEORETIČNI DEL NALOGE – PREDSTAVITEV GOVORJENEGA KNJIŽNEGA JEZIKA..	7
2.1.	Razvoj položaja govorjenega jezika in normiranje v priročnikih.....	7
2.1.	Razmerje med knjižnim, knjižnopogovornim in neknjižnim jezikom	9
2.2.	Govor v medijih.....	10
3.	PRAKTIČNI DEL NALOGE – OPREDELITEV NAREČJA IN ANALIZA GOVORA.....	13
3.1.	Opredelitev narečja – prleško narečje	13
3.2.	Predstavitev občine Kidričevo	14
3.3.	Metodologija in analiza besedila.....	15
3.3.1.	Nezvočnik [f] kot nezveneče nasprotje fonemu /v/ (/v/>/f/)	17
3.3.2.	Nanapet izgovor [i] kot [e].....	18
3.3.3.	Pravorečno neustrezen izgovor [a] kot [ɛ]	19
3.3.4.	Sprememba soglasnika [d], [b]>[j]	19
3.3.5.	Asimilacija soglasnikov in soglasniških sklopov.....	20
3.3.6.	Drugačna sklanjatev	21
3.3.7.	Reduciranje besed	22
3.3.8.	Daljšanje besed.....	23
3.3.9.	Pravorečno neustrezen naglas	23
3.3.10.	Dvojno naglaševanje oz. poudarjanje	24
3.3.11.	Narečne besede.....	24
3.4.	Rezultati analize	27
4.	POVZETEK	30
5.	PRILOGE	32
6.	VIRI IN LITERATURA	36

1. UVOD

V diplomski nalogi sem raziskovala narečne prvine prleškega narečja na podlagi govora na občinski seji občine Kidričevo. Takšno temo sem si izbrala v prvi vrsti zato, ker sem se želela v diplomskem delu ukvarjati z analizo jezika na primeru živega govora, po drugi strani pa zato, ker mi je moje narečje že od nekdaj zelo zanimivo, prav tako pa so mi vedno zanimive tudi reakcije ljudi iz drugih predelov Slovenije na moj govor. Obenem me je zanimalo, kako se glede na javni govorni položaj in funkcijo znajdejo govorci, v koliki meri narečni govor vpliva na jezikovni položaj ter v koliki meri prevlada. V teoretičnem delu sem najprej predstavila razliko med knjižnim in neknjižnim jezikom, razvoj in normiranje govorjenega jezika ter govor v medijih. V praktičnem delu pa sem najprej opredelila narečje ter občino, v kateri sem opravljala raziskavo, nato pa sem opredelila gradivo ter način dela ter se lotila natančnejše analize govora. Zanimala me je predvsem fonetična analiza glasov ter naglaševanje, bežno pa sem se dotaknila tudi skladenjskih lastnosti in narečnega besedja. Vse dobljene rezultate sem podkrepila tudi s priloženimi sonogrami, pri katerih sem si pomagala s programom Praat.

2. TEORETIČNI DEL NALOGE – PREDSTAVITEV GOVORJENEGA KNJIŽNEGA JEZIKA

V teoretičnem delu naloge me je zanimal govoren jezik z vseh stališč. Najprej sem hotela raziskati razvoj položaja govornega jezika, da bi lažje razumeli, kakšen je današnji položaj in vloga govornega jezika ter kako je normiran v priročnikih. Nato pa sem se obširneje lotila govora v medijih, saj menim, da je na govorno situacijo na občinski seji, ki je prav tako medijsko gradivo, saj je seja javna, snemana ter predvajana po televizorju, zelo močno vplival razvoj »medijske situacije«. Zanimalo me je predvsem, kako se je govor v medijih razvijal ter kakšna je trenutna govorna medijska situacija. Pri tem sem obravnavala razmerje med knjižnim jezikom, knjižnim pogovornim jezikom in neknjižnim jezikom, ki ga je v *Slovenski slovnici* opredelil Jože Toporišč.

2.1. Razvoj položaja govornega jezika in normiranje v priročnikih

Na razvoj slovenskega jezika so vplivali tudi slovanski jeziki, kar se je kazalo pri ustvarjanju slovenskega javnega govora v drugi polovici 19. stoletja. Toda šele z »uveljavitvijo slovenskega jezika kot deželnega in državnega jezika po spremembi avstrijske ustave« (Tivadar 2010a: 35), kar je bila posledica želje po Zedinjeni Sloveniji, se je začel resnični razvoj slovenskega javnega govora. Z enakopravnostjo narodov je slovenski jezik v slovenskem prostoru postal uradni jezik, ki se je razširil na vsa področja javnega življenja. V 19. stoletju skupni jezik še ni bil razvit, do takrat se je še uveljavljalo Schönlebnovo načelo, da vsak govorec govori svoje narečje, vendar so se v 19. stoletju temu načelu upirali, s Cegnarjem na čelu. Želeli so, da bi vsak malo odstopil od svojega narečja, da bi se ustvaril skupen jezik, kakor je zapisan v knjigah. Se pravi, da je primarni jezik bil zapisan, govoriti bi se moralo po načelu zapisanega. Takrat se je začelo načelo branja po črki, osnovala se je »kranjska« osnova knjižnega jezika, kamor so bile sprejete nove oblike, ki so bile veliko bližje vzhodnemu narečnemu prostoru, piše Tivadar. Ker je bila knjižna izreka v drugi polovici 19. stoletja še vedno precej nedoločena, se je jezikoslovec Škrabec naslonil na kranjščino, saj je predstavljala središče, trdil je, da mora za knjižno podlago obveljati le ena izreka, to pa ne more biti obroben govor. Vendar se je Ljubljana kot prestolnica Slovenije utrdila šele v času prve Jugoslavije.

Tako se je začelo prvo normiranje in prva opredelitev »knjižnega govornega jezika«. Vendar sta še do devetdesetih let 20. stoletja javni govor in njegova norma bila drugotnega pomena (Tivadar 2012: 587). Javni govor je večinoma bil bran, na osrednjem mestu je bil

pisni jezik. Prvi pravi razcvet slovenskega govornega jezika se je začel po osamosvojitvi. S fonetično-fonološkimi raziskavami sta se ob Škrabcu ukvarjala še Bezlaj in Toporišič, temelj pa predstavlja Toporišičeva *Slovenska slovnica* (1976). Po izdaji slovnice so raziskave dosegle zaton, fonetično-fonološki opis slovenskega jezika je bil postavljen na stranski tir, jezikoslovci so zanemarjali realno rabo govornega jezika, saj raba slovenščine na državnem in meddržavnem nivoju (znotraj Jugoslavije) ni bila obvezna, primarni jezik je bil srbohrvaščina. Šele po osamosvojitvi se je začela razvijati zavest o nujni rabi slovenščine v vseh položajih (tudi govornih), zavedati pa so se začeli, da do dobre kakovosti slovenskega jezika vodita izobraževanje in stalna raba.

Kar se tiče normiranja govornega jezika, v slovenskem jeziku obstaja le en pravorečni priročnik, to je *Slovensko pravorečje* Mirka Rupla, je pa govoren jezik obravnavan tudi znotraj slovarja, slovnice in pravopisa. Vendar Tivadar polemizira z umestitvijo pravorečnega dela v pravopis (Tivadar 2003: 205), saj naj bi bil pravopis knjiga o pisanem jeziku, pravorečje pa o govornem. Gre torej za povsem drugačna koda, ki bi zahtevala dve samostojni knjigi.

»S systemskega vidika je slovenska kodifikacija bolj ali manj jasna, vendar izhaja pravzaprav iz sedemdesetih let 20. stoletja« (Tivadar 2003: 282). Novejši je sicer pravopis, ki nosi letnico 2001, pri čemer pa se v glasoslovnem delu prekriva s slovnico, kar se tiče slovarskega dela, pa je z nekaj popravki podoben slovarju. Se pravi, je gradivo za raziskavo sodobnega knjižnega govornega jezika precej zastarelo. Drugi problem pa je, da so v raziskavah ponavadi jezikoslovci tisti, ki analizirajo in so anketirani, kar pomeni, da so rezultati zasnovani na podlagi njihovega jezikoslovnega čuta in ne toliko na dejanskem govornem položaju (Tivadar 2003: 283). Temeljna ugotovitev je, da so potrebni novi, ustrežnejši priročniki, v prvi vrsti pravorečni priročnik, še posebej zato, ker se mi zdi, da se dandanes govorna situacija spet obrača stran od poudarjanja pomembnosti knjižnega jezika v govornih položajih in da se živi govoren jezik niti približno ne sklada z lastnostmi, ki jih je knjižnemu in neknjižnemu jeziku v *Slovenski slovnici* pripisal Jože Toporišič.

2.1. Razmerje med knjižnim, knjižnopogovornim in neknjižnim jezikom

Kot sem že omenila, je Toporišič je v Slovenski slovnici precej natančno razdelal meje med knjižnim, knjižnopogovornim in neknjižnim jezikom. Razlika je očitna v zapisanih besedilih, kjer se izključno uporablja knjižni jezik, razen če gre za neznanje ali neizkušnost avtorja ali pa se za neknjižni jezik (predvsem v literaturi) odloči sam. Zaplete se pri uporabi govornega jezika v javnih formalnih položajih, kjer naj bi se uporabljal knjižni jezik, vendar temu ni vedno tako.

Zborni knjižni jezik je predvsem pisani oziroma najprej pisani jezik, redkeje govoren (lahko v javnih, predvsem formalnih govornih položajih), ki ga pridobimo z zavestnim usvajanjem, in je normiran oziroma kodificiran v kodifikacijskih priročnikih (Slovar slovenskega knjižnega jezika, Slovenska slovnica, Slovenski pravopis). Nosi vsenarodno in narodnoreprezentativno vlogo. Nosilec zbornega jezika je jezikovno šolan človek, naslovnik pa je največkrat množičen in pasiven (Toporišič 2004, 15).

Knjižnopogovorni jezik je govorna različica zbornega jezika, pri katerem pride do manjših odstopanj od knjižne zborne norme. Ni normiran. Govori se prosto, spontano, največkrat brez vnaprej pripravljenega besedila in predloge. Nosilec jezika je jezikovno šolan človek. Uporablja se v neformalnih položajih, v katerih se vloga tvorca in naslovnika besedila izmenjuje. Značaj knjižnega pogovornega jezika ima pokrajinski pogovorni jezik Ljubljane (Toporišič 2004, 16).

Neknjižni jezik (delitev in opredelitev po Toporišiču; Toporišič 2004, 21) se deli na pokrajinski pogovorni jezik, ki nastaja v večjih urbanih središčih, v katerih se zbirajo in srečujejo ljudje iz širšega jezikovnega območja, uporablja se v sproti nastajajočih govornih položajih, pokrajinskost pa se kaže predvsem pri naglaševanju besed, narečja, ki se uporabljajo na manjših področjih, narečje gojimo v domačem okolju, se ga ne učimo, temveč ga usvajamo že od majhnih nog, ter interesne govorice, med katere spadajo sleng, žargon in argo (latovščina). Za neknjižni jezik je značilno, da ni kodificiran in ni primeren za uporabo v javnih in formalnih govornih položajih.

Opredelitve razmerja med knjižnim, knjižnopogovornim in neknjižnim jezikom sem se lotila predvsem zato, ker se mi zdi, da so meje med njimi dandanes že precej zabrisane, zidovi so se porušili predvsem pri izbiri jezika glede na situacijo. S Toporišičem se strinjam, da se zborni

knjižni jezik uporablja samo in izključno v pisnih besedilih, medtem ko govorci v javnih govornih položajih, tudi formalnih, posegajo vse bolj po rabi knjižnopogovornega jezika in narečij. Zborni knjižni jezik uporabljajo samo v položajih, ko imajo pred seboj predlogo, ki jo preberejo. Strinjam se tudi s podatkom, da pokrajinski pogovorni jezik nastaja v mestnih središčih in da se uporablja v sproti nastajajočih govornih položajih ter da se narečja uporabljajo na manjših področjih, vendar se mi zdi, da pokrajinski jeziki ter narečja na svojih prvotnih območjih ne ostajajo, temveč se širijo izven svojih mej, predvsem z dnevnimi migracijami delavcev ter selitvami. Še bolj markanten podatek pa se mi zdi ta, da se pogovorni jeziki in narečja širijo iz primarne govorne situacije v javne govorne položaje. Prevečkrat se zgodi, da govorec pred kamero pozabi, da se je znašel javnosti na očeh, ne upošteva govorne situacije, v kateri se je znašel ter se morda iz »varnosti« (uporaba jezika, govora, ki ga pozna) zateka h govornim prvinam lastnega pogovornega jezika, ki so mu domače. Prav tako imam občutek, da so narečja v medijih postala izjemno popularna, v mislih imam predvsem resničnostne šove in vodenje prireditev.

2.2. Govor v medijih

Prvotni in osnovni medij za prenos govorne besede je bil radio. Ta medij se je razširil v prvi polovici 20. stoletja, pomemben del sporočil pa so bile reklame, oglašanja v živo z raznih prireditev, prenos koncertov, zabavne in izobraževalne oddaje ... Danes sta radio kot osnovni medij za prenos sporočil zamenjala televizija in internet (Tivadar 2003a: 283).

Delo na radiu je bilo na začetku delo slavistov, ki so tako skrbeli za ustrezen in pravilen govor. Vendar je skrb za jezik presegla svoje meje, prišlo je do pretiranosti, ki je prisotna še danes. Mnogi gledalci in poslušalci se spotikajo ob napake govorcev, pri čemer mnogokrat gre za pretiran purizem. Takšne in drugačne kritike za svojo posledico nosijo med rojenimi govorci slovenščine mišljenje, da ne znajo dobro svojega maternega jezika, zato se mnogokrat bojijo uporabljati slovenski jezik, velikokrat pa pride tudi do hiperkorekcije v govoru, ko govorec zaradi težnje po čimbolj pravilnem izrazu uporabi napačen izraz (Tivadar 2003: 286; Tivadar povzema po Brojanu: *Začetki radia na Slovenskem*).

Kasneje se je vloga napovedovalcev začela spreminjati: »Govorjena podoba radia se je tako sproščala, 'demokratizirala', predvsem s prenašanjem v živo (novinarji) je postala bolj raznolika tudi glasovno« (Tivadar 2003a: 288). Tako danes tudi vnaprej pripravljena besedila,

ki so v bistvu brana, dajejo vtis spontanosti. Avtor piše, da je po mnenju direktorja radijskih programov »nivo govorne pravilnosti padel, več je napak, kar pa je povezano tudi z večjo količino programa, ki poteka v veliki meri v živo – sedanje stanje je realnejše, manj kontrolirano – živa sproščena kultivirana govorica« (pogovor z A. Rotom, citirano po Tivadar 2003a). Pomembna značilnost govornega položaja v medijih dandanes je tudi raznolikost glasov, izbira kombinacije ženskih in moških napovedovalcev je skoraj ustaljena.

Lokalnost in regionalnost v jeziku sta vse pogostejši in razširjeni, predvsem zaradi preoblikovanja pokrajinskih središč in posebnega oblikovanja pokrajin – vse večje število občin. Pri tem avtor še posebej izpostavlja, da moramo dandanes pri uporabi jezika biti objektivno kritični, tudi če ne gre za povsem pravilno uporabo knjižnega jezika v javnem govoru, saj se moramo zavedati, da velikokrat gre za povsem prost govor, brez pripravljene predloge. Prav tako pa moramo upoštevati še zvrstno delitev jezika, se pravi »različno uporabo jezikovnih sredstev v določenem govornem položaju« (Tivadar 2003a, 295).

Če vse te informacije prenesemo na medijski govor nasploh, lahko sklenemo, da je na splošno nivo govorne pravilnosti padel in to je dejansko stanje živega jezika. Po eni strani je za to kriva »živa sproščena kultivirana govorica«, kot se je izrazil Rot, kar ne smemo šteti kot slabo, če ostanemo v mejah sprejemljivega. Vendar sem že prej omenila, da uporaba pokrajinskega jezika ter narečja pogosto presega svoje meje. Menim, da je radio v večini obdržal sprejemljiv delež knjižnih prvin (če izvajamo lokalne radijske postaje), kot medij, na katerega je najbolj vplivala širitev pokrajinskega jezika ter narečij v vse govorne položaje, imam v mislih predvsem televizijo.

Sproščen govor se je še posebej začel širiti s popularnostjo resničnostnih šovov, v katerih je bila skrb za jezik najmanjšega pomena. Takrat so se ob ljubljanskem narečju, ki je tudi osnova knjižnega pogovornega jezika (Toporišič je to napisal že v slovnici; Toporišič 2004: 16), v medijih razširila tudi druga, bolj obrobna narečja. S pomočjo medijev so pokrajinski pogovorni jeziki postali »popularni« ter širše rabljeni. Če se navežem na lastno narečno skupino – panonsko, imam v mislih še eno prepoznavno medijsko osebnost, Matjaža Javšnika, ki je postal popularen predvsem v vlogi štajerskega snemalca Izidorja v televizijski nanizanki TV Dober dan. Kasneje sta se panonski in štajerski narečni govor razširila še na področje televizijskih oddaj in vodenje prireditev. Pomembno prelomnico predstavlja štajerski stand-up komik, Tadej Toš, ki je leta 2010 vodil vseslovensko podelitev Viktorjev, obenem pa vodi

tudi Večerovo prireditev Bob leta, ki pa ima prav tako vseslovenski značaj. Takrat se je mnogim zdelo nepredstavljivo, da Štajerec vodi tako prestižni dogodek v Ljubljani. Menim, da je konflikt med slovensko in štajersko prestolnico – Mariborom zelo pomemben faktor pri raziskovanju govorjenega jezika, saj veliko Štajercev pogovorni knjižni jezik povezuje z Ljubljano ter iz »upora« težijo k ohranjanju lastnih jezikovnih prvin. Z druge strani pa se veliko »ljublansko govorečih« voditeljev poslužuje štajerskih prvin, pri tem se sklicujem predvsem na Petra Polesa in Denisa Avdića, ki sicer nista rojena Ljubljančana. Za izbiro tega govora se odločata le v situacijah, ko želita ljudi zabavati, tudi znotraj skeča.

Ravno zaradi velikih sprememb v sodobni govorni situaciji sem želela narediti analizo živega govora v svoji občini, saj me je zanimalo, kakšno sliko bo analiza pokazala. Glede na moje osebno opažanje (jezikovni čut) dobro vem, kakšen je govor v neformalnih, vsakdanjih situacijah, želela pa sem vedeti, kako se govorci (natančneje občinski svetniki z županom na čelu) govorno znajdejo v javni, formalni situaciji in katere prvine prevladajo – naučene knjižne ali spontane narečne.

3. PRAKTIČNI DEL NALOGE – OPREDELITEV NAREČJA IN ANALIZA GOVORA

V praktičnem delu naloge sem v besedilu opazovala vse sestavine, ki sem jih nakazala že v teoretičnem delu, raziskovala sem torej, ali se svetniki na občinski seji v občini Kidričevo poslužujejo knjižnih, knjižnopogovornih ali neknjižnih prvin. Ob poslušanju seje, ki je potekala 12. 9. 2013, sem ugotovila, da govorci želijo govoriti knjižno (začetek seje je namreč zelo uraden ter jezikovno pravilen, čeprav ni bran), vendar je realizacija težja. Sčasoma se, najverjetneje zaradi spontanosti v govoru ali pa tudi zaradi konfliktov in napetosti, govorci vse bolj zatekajo k prvinam narečnega govora, ki spada v panonsko narečno skupino. V nadaljevanju bom opredelila to narečje (značilnosti sem povzela po Logarju; Logar 1993), kratko predstavila občino Kidričevo, še posebej tiste aspekte, za katere se mi zdi, da so kakorkoli vplivali na trenutno govorno situacijo, ter opredelila gradivo in govorce. Nato se bom lotila same analize govora, na koncu pa bom predstavila še strnjene rezultate.

3.1. Opredelitev narečja – prleško narečje¹

Prleško narečje po Logarju spada v panonsko narečno skupino, govori pa se vzhodno od Slovenskih goric. To stanje se je vzpostavilo po vojni, opisal pa ga je že Ramovš v svojih raziskavah. Dejal je, da je po vojni veliko narečnih skupin pridobilo oziroma izgubilo ozemlje. V panonski narečni skupini je prišlo do največ sprememb, pri tem se je prleško narečje razširilo precej na zahod ter si tako postavilo mejo pri Pragerskem in zahodno od Majšperka. Prej je to območje spadalo v štajersko narečno skupino.

Sama bi se veliko bolj strinjala s prvotno delitvijo, saj se mi zdi, da ima danes prleško narečje svoje meje predaleč na zahod. Po mojem mnenju bi se meja morala postaviti vzhodno od Ptuja, zahodni del pa bi se moral osamosvojiti v svoje narečje, ali pa se vsaj priključiti štajerski narečni skupini. Zdi se mi, da zahodni del prleškega narečja še najbolj nosi jezikovne značilnosti vzhodnega dela srenještajerskega narečja. Razen tega, da ne poznamo diftongov. Na nek način bi se lahko izrazila, da je govor občine Kidričevo nek hibrid med panonsko in štajersko narečno skupino.

Značilnosti prleškega narečja se kažejo v monoftongizaciji diftongov, saj le-teh narečje danes ne pozna, za razliko od drugih panonskih govorov, ki imajo razvite diftonge. Pomembna je

---

¹ Značilnosti narečja iz: Tine Logar, Slovenska narečja (Ljubljana: Založba Mladinska knjiga, 1993), 141

tudi vloga zlogotvornega r. Pri mehčanem l' se izgublja končni velar (primer: *bolše, Lublana, kokla ...*), pri mehčanem n' pa se izgublja nosnik [n] (primer: *koj*). Govor občine Kidričevo ne pozna prleškega ü, prav tako ne pride do spremembe soglasnika [m] v izglasju, ki v prleškem narečju prehaja v [n]. Je pa zanj značilna sprememba zvenečega /w/ v /v/ ter prehod zvenečih nezvočnikov med nezveneče pred pavzo. Najbolj tipičen primer je fonem /v/, ki se v položaju pred nezvočniki oziroma v izglasju izgovarja f-jevsko. To spremembo poznata obe narečni skupini. Samo za srednještajersko narečje je značilno, da se soglasniški sklop šč izgovarja kot podaljšan [š], kar je značilno tudi za govor občine Kidričevo (primer: *prvošit, vošit fšipnit ...*), vendar ni značilnost prleškega narečja, zanj je namreč značilno, da se soglasniški sklop ohranja. Znotraj analize sem opazila tudi, da se sredi besede izgublja [i], če gre za nenaglašeno glagolsko pripono, predvsem pri glagolih, ki so v preteklem času ter nakazujejo na ženski spol (primer: *je mahnla, se je bavla, je odpustla ...*). Pri glagolih moškega spola v pretekliku pride do krajšanja končnice -il v -o (*je mahnno, se je bavo, je odpusto ...*).

3.2. Predstavitev občine Kidričevo²

Občina Kidričevo je nastala leta 1994 iz dotedanjih krajevnih skupnosti Cirkovce, Kidričevo in Lovrenc na Dravskem polju. Občina zajema 18 krajev: Kidričevo, Kungota pri Ptuj, Njiverce, Apače, Strnišče, Lovrenc na Dravskem polju, Pleterje, Župečja vas, Mihovce, Dragonja vas, Cirkovce, Zgornje Jablane, Spodnje Jablane, Pongrce, Šikole, Stražgonjca, Spodnji Gaj pri Pragerskem in Starošince. Meri 72 km². Po statističnih podatkih je leta 2009 v občini živelo 6627 prebivalcev, gostota prebivalcev pa je bila 93 prebivalcev na km². Po statističnih podatkih iz leta 2012 je povprečna starost ljudi v občini znašala 42,7 let, indeks staranja pa je bil 132,2, kar pomeni, da je na 100 mladih oseb (mlajših od 15 let) prebivalo 132,2 starejših oseb (starejših od 64 let). Samo za primerjavo, leta 2008 je indeks znašal 122,6, tako da vidimo, da je v občini vedno več starejšega prebivalstva, ki še aktivno ohranja narečje. Zanimivo je, da je tudi med mladimi narečje še zelo živo, vendar se vedno bolj prepleta s slengom, prav tako pa na njihov govor močno vplivata govora Ljubljane in Maribora, kjer se večina dijakov in študentov izobražuje. Naravni prirast je bil leta 2012 pozitiven, znašal je 2,1, kar je višje od povprečno slovenskega (1,3). Iz občine se vse več ljudi seli v druge občine oziroma regije, saj je selitveni prirast znašal -5,7.

---

² Podatki z <http://stat.monolit.si/?lang=sl> (20. 8. 2014)

V občini živi 64,5% aktivnega prebivalstva med delavno sposobnimi prebivalci (15–64 let), kar je primerljivo s slovenskim povprečjem. Po statističnih podatkih iz leta 2007 se s kmetijskimi dejavnostmi ukvarja 8,5% ljudi, nekmetijskimi dejavnostmi (izključene so storitvene dejavnosti) 75,1% ljudi in s storitvenimi dejavnostmi 16,3% ljudi. Po podatkih iz leta 2012 delo v bližini prebivališča opravlja 37% ljudi, največji delež je zaposlenih v tovarni aluminija in glinice Talum in podjetju Boxmark, medtem ko kar 63% ljudi dela izven občine oziroma regije. Tudi ta podatek za analizo govora ni zanemarljiv, saj delo v drugi regiji pomeni primesi značilnosti govora drugega narečja. Delež brezposelnosti med aktivnim prebivalstvom je leta 2012 znašal 10,5%, več je bilo žensk (12,3%) kot moških (8,9%). Od leta 2008 se je povečala kar za 4% (takrat je znašala 6,8%), svoj vrh pa je dosegla leta 2010 (11,1%).

Osrednje naselje občine predstavlja Kidričevo, ki sodi med mlajše kraje. Nastalo je šele po drugi svetovni vojni kot novozgrajeno industrijsko naselje s tovarno glinice in aluminija v središču. Kidričevo je veljalo za tipično naselje s stanovanjskimi bloki in s tem se je razlikovalo od vseh drugih naselij v okolici, kjer so prevladovale stanovanjske in kmečke hiše z vaško ureditvijo in kmetijskimi obdelovalnimi površinami za stanovanjskimi objekti. Leta 1953 so kraj poimenovali po revolucionarju in gospodarstveniku Borisu Kidriču in od takrat kraj nosi ime po njem. Pred tem je Kidričevo spadalo pod kraj Strnišče, ki je včasih nosilo ime Sterntal, in še dandanes prebivalci občine kraj Kidričevo po domače imenujejo »Šterntal«.

3.3. Metodologija in analiza besedila

Moje osnovno gradivo je bil videoposnetek z občinske seje občine Kidričevo, ki sem ga preko spleta naložila na računalnik, nato sem izpisala vse besede, ki imajo na kakršenkoli način narečni značaj, jih razporedila v skupine, nato pa sem se v programu Cool Edit 2000 lotila izrezovanja besed. Pri analizi besed sem bila pozorna na vse narečne posebnosti, tako fonetične kot skladenjske. Pri zapisu besedila sem naglas posebej označevala pri besedah, pri katerih se razlikuje od normiranega. Drugje naglasa nisem označevala. Tudi glasovne spremembe sem označevala tam, kjer se glas razlikuje od tistega v knjižnem jeziku. Kjer gre za enako spremembo glasu kot v knjižnem jeziku (npr. premena po zvonečnosti: *jaz* > *jas*), tega nisem označevala. Polglasnik, ki se uporablja kot mašilo, ko se govorec ustavi in ne ve, kako nadaljevati, sem označila z /eee/. V zadnji fazi sem s pomočjo programa Praat izrisala

sonograme ter izmerila formante F1, F2, F3 in F4, osnovni ton, glasnost in trajanje glasov, ki sem jih obravnavala.

Besedilo bi žanrsko poimenovala politični govor. Za žanrsko umestitev sem se odločila na podlagi članka Nataše Hribar: *Vloga medijev v političnem komuniciranju* (2009), kjer se je avtorica tudi sama spraševala, kaj je politični in kaj nepolitični govor. Govorimo lahko o političnem komuniciranju v ožjem in širšem smislu. V ožjem smislu pomeni komuniciranje nosilcev političnih funkcij, v širšem smislu pa vsakršno komuniciranje o političnih vprašanjih. Že če gledamo samo na politično komuniciranje v ožjem smislu, besedilo spada med politična besedila, saj so vsi govorci nosilci političnih funkcij v občinskem svetu. Gre torej za politični govor načeloma brez vnaprej pripravljene predloge, stavki so tvorjeni spontano, kar se odraža tudi v stavčni strukturi. Govorci niso izšolani javni govorci, niti nimajo kakšnih predhodnih izkušenj z javnim nastopanjem, razen morda nekaterih posameznikov, vendar moramo upoštevati, da je večinoma publika bila nezahtevna. Vsi govorci so prebivalci občine Kidričevo, vendar iz različnih krajev, vsi so moškega spola.

Govorec	Leto rojstva	Kraj prebivališča
1	1964	Gaj pri Pragerskem
2	1967	Lovrenc na Dravskem polju
3	1977	Lovrenc na Dravskem polju
4	1956	Lovrenc na Dravskem polju
5	1963	Jablane
6	1957	Pleterje
7	1964	Apače
8	1961	Apače
9	1964	Šikole
10	1955	Apače
11	1973	Župečja vas

Tabela 1: Opredelitev govorcev glede na letnico rojstva in kraj prebivališča

3.3.1. Nezvočnik [f] kot nezveneče nasprotje fonemu /v/ (/v/ > /f/)

- a) Fonem /v/ se v položajih pred nezvenečimi nezvočniki izgovarja kot /f/, ki je po Toporišiču opredeljen kot nezveneča opozicija fonemu /v/ (Tivadar 1999, 342), kar kaže na njegovo nezvočniško naravo. Na podlagi besede [fprašan'] sem naredila tudi formantno strukturo v Praatu (sonogram 1) ter opazila, da so formanti nezvočnika /f/ zelo slabo vidni. Program mi je sicer določil formantne vrednosti nezvočnika [f]³, vendar so številke zelo nerealne, prav tako pa ni bilo osnovnega tona. Na podlagi številčk lahko dokažemo, da je fonem /v/ v štajerskem in panonskem narečju nezvočnik. Nezvočnost /v/-ja je opisal že Logar.

*... na korespondenčni seji totalno neargumentirano brez **fsakih** izračunskih podlag z elaboratom, ki bolše, da ga nê bi prilagali kot eee utemeljitev oziroma obrazložitev vaše odločitve, ker v tem elaboratu je na tričetrt **fprašan'** blo odgovorjeno, da občina ... (Govorec 3)*

*... ja, hvala lepa, eee, zadeva zglêa super, ne, ampak, hh, meni je tak malo to, kdaj kéri z občine pokliče, **fčéra** me je pa en gospod, sicer se ni predstavo ... (Govorec 1)*

*... in jas še enkrat fše pozivam, tudi vas svetnike, ne prijavlat protikorupcijski komisiji, ker pač vemo, kak je protikorupcijska komisija. Dêjte ovadbo na policijo, dêjte prijavit sum kazniviga dejanja, župana, da je **fkrau** al mešetari al pere denar ... (Govorec 2)*

- b) V istem članku Tivadar opozarja še na en problem, o katerem je pisal že Trubar, in sicer, da se fonem /v/ lahko tudi v izglasju za samoglasnikom izgovarja f-jevsko. Analizo formantov sem opravila na besedi [zastáf] (sonogram 2), ter ugotovila, da je /f/⁴ v izglasnem položaju za samoglasnikom daljši kot pa na vzglasju, ko mu sledi nezvočnik⁵.

*... predlagamo občinskemu svetu občine Kidričevo, da na podlagi darilne pogodbe pridobi nepremičnine v zasebni lasti in sicer nepremičnina in parcela številka štiristo ena skozi osemindvajset, gozd v izmeri dvesto dvain... osemindvajset kvadratnih **metrof** ... (brano) (Govorec 7)*

*... ja jaz bi se še enkrat prijavo, zanima me, ker smo vidli, da se podira hiša v krožišču, eee, zanima me, ali se to zaj premika kam naprej al je samo to **rešitef** ... (Govorec 8)*

³ Moje vrednosti: F1: 1282, F2: 2307, F3: 3192, F4: 4276

⁴ Moje vrednosti: F1: 753, F2: 1702, F3: 2876, F4: 3874

⁵ Čas /f/-ja v izglasnem položaju je 0,21s, /f/-ja na vzglasju pa 0,05s

... zastave, če kéri želi, da bo izobešal zastavo, evo, lèhko prijè po jo, pa jo naj izobeša. Léjte, če bi vi bli polovico, polovico taki domoljubi ko so Hrvate, bi méli **zastaf** ... (Govorec 2)

3.3.2. Nanapet izgovor [i] kot [e]

- a) V opisnem deležniku na -l 3. os. mn. in trpnem deležniku na -n 3. os. mn., pride do prevoja, pri katerem pride do nenapetega izgovora izglasnega [i], ki se izgovori kot [e], ki je nenaglašen in ozek. Formante [e]-ja⁶ sem izmerila pri besedi [*metále*] (sonogram 3) in ugotovila, da je izglasni [e] daljši od [ɛ], o čemer je pisal tudi Jurgec (2005, 87), ki je dejal, da so najdaljši samoglasniki v izglasju. Formantne vrednosti sem primerjala z vrednostmi, ki jih je dobil Jurgec (2006, 177)⁷, ki je meril vrednosti nenaglašenih samoglasnikov, pri čemer sem ugotovila, da so moji rezultati za malenkost višji, vendar po mojem mnenju še vedno v standardnih okvirjih. Vredno se mi zdi opozoriti, da te spremembe v Logarjevih Slovenskih narečjih ni, vendar je pri nas zelo pogosta.

... to pa vem, da ni blo vse v naši moči, da z naše strani ni blo pripomb, vsaj od svetnikov, da bi tu pa tam ne bi tega za gradbeno podprli, vendar drugi načrtovalci, ki so pač sogla ... sodajalci, nam pa tega niso dovolili in so nam določene stvari vên **metále** ... (Govorec 6)

... da bo pač tudi ena primora ... da bojo eni tudi **primórane** tudi take površine vzet pa to zrušit pa na tistem mestu postat nadomestno ... postavit nadomestno gradnjo, da bojo s tem tudi naše vasi malo drugače zgledle ... (Govorec 6)

- b) Do nenapetega izgovora pride tudi v drugih besedah npr. *tude* (<tudi), *jutre* (<jutri) in pa v mestniku samostalnikov (*na tržnice* < na tržnici ...) Izglasni [e] je v primerih *tude* in *tržnice* nenaglašen in ozek, a v primeru *jutre* je nenaglašen in širok. Na primeru *jutre* (sonogram 4) sem naredila tudi formantno analizo⁸ ter ugotovila, da je [ɛ] v izglasju daljši od [e] v izglasju iz prejšnjega primera.

... kot prvo, predvidena naslednja seja bo štrndvajsetega oktobra, na kateri bo prvo branje proračuna za leto dva tisoč štrnêjst in pa verjetno **tude** rebalans proračuna za leto dva tisoč trinêjst. Naslednja

⁶ Moje meritve: F1: 517, F2: 1827, F3: 2878, F4: 3677

⁷ Jurgec: F1: 491, F2: 1736, F3: 2619, F4: 3763

⁸ Moje meritve: F1: 709, F2: 1644, F3: 2612, F4: 3724

zadeva, jas bi vas povabo na dogodke na **tržnice**, tam mate vabila, prvi dogodek je **jutre** ... (Govorec 2)

3.3.3. Pravorečno neustrezen izgovor [a] kot [ɛ]

- a) V kombinaciji samoglasnik [a] + [j], se [a] preglasi v [ɛ], ki je lahko naglašen ali nenaglašen, toda vedno širok. Na sonogramu 5 besede [*nazej*] so formanti širokega samoglasnika lepo vidni⁹, vendar pride do rahlega odstopanja z vrednostmi, ki jih je Tivadar navedel v svojem članku (2004, 40)¹⁰. Tudi te spremembe Logar ne omenja.

Spoštovana svetnica, spoštovani svetnike, spoštovani gostje, spoštovani novinari, prav lepo pozdravljeni na dvaindvêjste redni seji občinskega sveta občine Kidričevo ... (Govorec 2)

*... te poplavne študije so narjene po stoletnih vódah, če se jas prav spomnim, pa če pogledjamo malo sto let **nazêj**, moji starši so gradili hišo ... (Govorec 2)*

- b) Isti pojav sem opazila tudi v primerih feminizacije srednjega spola, v primerih *okne* (<okna) in *lete* (<leta). V teh primerih je [ɛ] v izglasnem položaju nenaglašen in širok, v primeru *okne* pa je [o] naglašen in dolg za razliko od knjižnega jezika, ko je v isti besedi isti glas širok. Formante [o]-ja sem dobila v sonogramu 6, vendar se tudi tukaj vrednosti minimalno razlikujejo od Tivadarjevih. Moje vrednosti so manjše.

*... v tej zgradbi stare, stare pošte, to je stanovanje grobo boljše ko je prenekatero tukaj v naselju. Je pa res en problem. Ljudje majo sedaj fsi nove **ókne** in ne prezračujejo ... (Govorec 2)*

*... ampak v teh časih, ki je, pač vzamemo to, boljše ko to, da bo to ke je blo zej po odprtji dve tri **lete** prazno ... (Govorec 9)*

3.3.4. Sprememba soglasnika [d], [b]>[j]

V položaju med dvema samoglasnikoma se v veliko primerih zvoneča nezvočnika [d] oziroma [b] izgovarjata kot [j], pride do neke vrste zakrite jotacije. [ɛ] pred j-jem je lahko širok ali ozek. Tudi v mojih dveh primerih (*povejano*, *zglejalo*), kjer je sicer [ɛ] širok, v našem narečju

⁹ Moje meritve: F1: 604, F2: 1621, F3: 2580, F4: 3507

¹⁰ Tivadar: F1: 585, F2: 1849, F3: 2619, F4: 3614

obstajata ozki varianti, vse je odvisno od govorca. Spremembe v *Slovenskih narečjih* pod prleškim narečjem nisem zasledila.

... kaj smo potem mi, obrtniki, ki nam je voda praktično surovina? Zakaj mormo mi kanalščino plačat, če je ne koristimo? To je po domače **povê(j)ano** – kraja ... (Govorec 1)

... eee, ja, tale predlog morem tudi jas pozdravit, ne, v vsakem primeri, bi vam dal aplavz, pa bo zaj malo čudno **zglê(j)alo**, ampak morem pa rečt eno zadevo, ne ... (Govorec 1)

... za fse najemnike nula **péjeset** evra na kvadratni meter ... (Govorec 2)

... zaj pa ko **gléjam** tu zaj celi sklop tega, pa je, grejo vse takaltak za isto zadevo, kolko vidim približno, pa da **nê(j)e** blo spet pol kake eee stvari ... (Govorec 5)

3.3.5. Asimilacija¹¹ soglasnikov in soglasniških sklopov

Poznamo kar nekaj tovrstnih sprememb, pri katerih se zaradi lažje izgovorjave ali zgodovinskega razvoja soglasniški sklopi oziroma soglasniki asimilirajo. Primeri takšne rabe: **zdigniti** (<dvigniti)¹², **prvošit** (<privoščit), **polek** (<poleg), **vglasit** (<oglasit), **kedn** (<teden), **gnar** (<denar)¹³. Logar je pri opredelitvi prleškega narečja omenil le sklop šč, vendar je zapisal, da se sklop ohranja. Kot lahko vidimo na tem primeru, se je sklop asimiliriral v š. Isto značilnost je navedel pri srednještajerskem narečju, kar pomeni, da se v tej lastnosti bolj približuje srednještajerskemu narečju.

... Zej predlagam, da, da roko **zdignete**, ker nijam D... tu, ne ... (Govorec 2)

... si nismo upali **prvóšit**, nismo si upali **prvóšit** brez soglasja oziroma pozitivnih eee stališč, da bi šli na sprejem odloka ... (Govorec 2)

... glede na to, kak ste oblublali, kak bo šlo hitro, ste vseeno vidli, da zadeva vseeno melje, melje, melje, melje tak dolgo dok ti **nê(j)e** slabo rata **polek** ... (Govorec 1)

¹¹ Asimilacija - lingv. prilagoditev ene vrste glasov drugi, prilikovanje – Po SSKJ: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=asimilacija&hs=1 (4. 8. 2014)

¹² Besedo sem našla v: Ahačič, Besedje slovenskega knjižnega jezika (Ljubljana: ZRC SAZU, 2011), 616
Prav tako je v SSKJ veliko izpeljank s korenem -zdigniti, ki najverjetneje pričajo o tem, da je ta beseda nekoč bila samostojna, oziroma je imela na začetku besede protetični v- (vzdigniti)

¹³ Pri tem leksemu je najverjetneje najprej prišlo do skrajšitve besede na dnar, šele potem se je zaradi lažje izgovorjave zaradi sledečega zvočnika /n/ /d/ asimiliriral v /g/

*... da se to malo mogoče vseeno zej utrdi, ker če bi prišli glejat v Lovrenci, ke se je zgodlo, ko so asfalt delali po treh **kednah**, katastrofa ... (Govorec 2)*

*... totih krožišč bi samo reko, ne, pélte se enkrat f Portorož, ne, pa bote vidli, kak je Obala naredla krožišča, za kaki mali **gnar**, kake **gnare** pa mi za krožišča vun davlemo ... (Govorec 1)*

3.3.6. Drugačna sklanjatev

- a) Logar o sklanjativah srednjega spola ni govoril, zato sem si pri raziskavi pomagala tudi z ugotovitvami Vere Smole. Za naše narečje je značilna tipična uporaba sklanjatev, pri katerih se končnice v drugih sklonih podaljšujejo. Tipičen primer je ime *Marko*, postavljen v roditeljski ednine, kjer se podaljšuje s pripono -ta (*Marko* > *Markota*). Vendar te podaljšave ne smemo priposovati le našemu narečju, saj je vseslovenska ter tudi normirana v *Slovenskem pravopisu*. Do podaljšanja pride tudi v orodniku množine, pri čemer se namesto normirane končnice -i uveljavlja končnica -ami (primer: *prekopami*) oziroma -ah (primer: *na radjatorah*), kar je nalika po sklanjativah samostalnikov ženskega spola.

*... varnostni pojav v prvem polletju dva tisoč štrnejst pa ... (nerazumljiva beseda) gospoda **Markota**, če nam mogoče to malo predstavi ... (Govorec 2)*

*... tu smo šibki že vés čas izgradnje kanalizacije s **prekópami** pa z montirajom (primer, kjer ni prišlo do preglasa) ... (Govorec 9)*

- b) Kot smo že na zgornjem primeru videli, je pogosto zanemarjanje samoglasniškega preglasa, pri katerem naj bi se za soglasniki [c], [č], [ž], [š], [j] [o] preglašil v [e]. [O] je nenaglašen in ozek.

*... jas bi mel tu eno repliko al pa mogoče eno priporočilo, jas mislim, da bi se to dalo zlo poceni rešit totim **izvajalcom**, da to naredijo, da beton fsiplejo not ... (Govorec 6)*

*... ker meja, se postavi tam prometni znak, mi ga postavmo ... (replika drugega govorca) ki na ceste? Pred **križiščom**, vemo, ki se gre to? ... (Govorec 10)*

- c) Prihaja do maskulinizacije¹⁴ v dvojini (primeri: *dva parkirna mesta, dva stanovanja, dva okna ...*) in feminizacije¹⁵ v vseh spolih (primeri: *uha, jajca, bedra, oka ...*) samostalnikov srednjega spola. Logar se je tej posebnosti izognil, je jo pa v svojem članku omenila Smole, ki je dejala, da je od štajerskih narečij maskulinizacija značilna predvsem za srednještajersko narečje, prleškega ni omenjala, feminizacija pa je najbolj značilna za panonsko slovenskogoriško narečje, v manjši meri pa se širi tudi v nekatere prleške govore (Smole 2006, 131). Vendar je dejala, da do maskulinizacije prihaja v tistih besedah, pri katerih se je izglasni samoglasnik v ednini reducirjal, toda v našem govoru do podobne redukcije ne prihaja.

*... morjo fsi met zagotovljena **dva parkirna mesta** na stanovanje. Zdaj tu je ena pa pol pa nič zagotovljenega nimajo, kak so pol lahko oni dobli fse papire pa to fse skup na čigavi osnovi*

*... pa od kod smo zaj prišli na ena pa pol? A smo zaj zmajnsali, ker v prejšnjem OPN-je smo si mi zabetonirale, da more met **dva stanovanja** ...* (Govorec 1)

*... je to edina pot, da to naredimo, na vas je al to potrdite al pa zavrnete. Kdo govori, da to ni blo transparentno je malo za **uhe** povlečeno ...* (Govorec 2)

3.3.7. Reduciranje besed

- a) Najbolj tipična sistemska krajšava besed je krajšava opisnega deležnika na -l. Namesto končnice -il za moški spol je značilna končnica -o (primer: *je prišo, bi proso ...*). Pri tem se naglas premakne s končnice na osnovo. Tudi te spremembe ni v Logarjevih *Slovenskih narečjih*, vendar se mi zdi dokaj tipična, tako da bi skoraj bilo pomembno, da bi bila pri panonski narečni skupini poimenovana. Kot pomembno razločevalno lastnost med prleškim narečjem in govorom na področju občine Kidričevo bi rada omenila, da, za razliko od govora Kidričevega, v vzhodnem in osrednjem prleškem govoru končnica -il prehaja v -a (primer: *je priša, bi prosa ...*).

*... preverjamo prisotnost, en svetnik nas je **zapústo** ...* (Govorec 2)

¹⁴ Maskulinizacija - lingv. proces, v katerem beseda ali oblika, ki ni moškega spola, preide v moški spol – Po SSKJ: http://bos.zrc-sazu.si/cgi/a03.exe?name=sskj_testa&expression=ge=maskulinizacija (4. 8. 2014)

¹⁵ Feminizacija - lingv. proces, v katerem beseda ali oblika, ki ni ženskega spola, preide v ženski spol – Po SSKJ <http://bos.zrc-sazu.si/cgi/neva.exe?name=ssbsj&tch=14&expression=zs%3D15302> (4. 9. 2014)

... o tej parceli smo razpravljali na, na odboru, eee celo smo se morali sestati še enkrat, ker ni, nam neke stvari niso ble jasne, zato bi **próso** gospoda ... (Govorec 7)

- b) Druga skupina so besede, ki se krajšajo v osnovi, izpade sklop soglasnikov ali samoglasnik (primeri: *kake*, *keri*, *čemo*, *neke*, *hteli*, *ke* ...). Izglasni [ɛ] je širok in neglašen, medtem ko je naglašen [e] ozek.

... bomo kar rekli glede te pobude, jas mislim, da to ni nič, či pač naložmo, oziroma prosimo nadzorni odbor, da to pregle(j)a. Ma kdo tu **kake** zadržke? (Govorec 2)

... zaj gre cesta pod občino, torej občina bo zaj eee tista, ki bo mogla zagotavljat eee vzdrževanje ceste eee bo pa **kéri** od ostalih občanov to lahko koristno al samo tisti, ko pač majo tisti dostop do jame? ... (Govorec 1)

... glede tega kaj se znižanja tiče se strinjamo eee kajti če **čémo** bit nekaj prijazni do ... (Govorec 5)

3.3.8. Daljšanje besed

Zelo prepoznavno je daljšanje besed, pri čemer se osnova podaljša s sklopom -ot (primer: tipična beseda *toti*, *totih*) oziroma -ej (primer: *neje* < ne). Tukaj je naglašen prvi samoglasnik, medtem ko je izglasni [ɛ] nenaglašen in širok, čeprav so formantne vrednosti pri besedi tote¹⁶ malenkost nižje, kot bi pričakovali.

... da se to tudi pozna vpliv tega našega podjetja, javniga podjetja, da je tolko hitro počiščeno, da se to **néje** vidi ... (Govorec 6)

... je bil to zadnji čas, da se to sprejme, glede na to, da je to res edn od strateških dokumentof **tóte** občine in tudi vseh ostalih ... (Govorec 5)

3.3.9. Pravorečno neustrezen naglas

V kratkih besedah pride do umika naglasa s končnega naglasnega mesta na nekončno naglasno mesto. Edini primer, ki sem ga v besedilu zasledila je beseda *óka*, pri čemer prihaja še do feminizacije samostalnika srednjega spola.

---

¹⁶ Moje vrednosti: F1: 440, F2: 1530, F3: 2504, F4: 3513

... tam mam sicer neko ponikalnico, ko zgleja to neje ponika, ne, in tam je vode do po metra ... **na óko** ... (Govorec 8)

Po drugi strani pa pride do pomika naglasa z nekončnega naglasa na končni naglas. Edini primer, ki sem ga v besedilu našla, je bil v besedi *sami*, kjer se je naglas z dolgega [a] pomaknil na izglasni [i], ki se je skrajšal.

... tak da ne bojo nonstop fse **sami**, ugotavlate ... (Govorec 9)

3.3.10. Dvojno naglaševanje oz. poudarjanje

Do dvojnega naglaševanja oz. dodatnega poudarka pride v zloženkah, pri katerih se »pomena obeh sestavin dobro zavedamo« (Slovenska slovnica 2004: 66), oziroma v daljših besedah, pri katerih dvojno naglaševanje ni normirano (primer: *sladoled*). V dveh primerih zloženke gre za besedi, ki sta prevzeti iz nemškega jezika (*šoder* < nem. Schotter; *plac* < nem. Platz).

... če ne, dajem predlog sklepa na glasovanje, se praje zakupodajalec občina Kidričevo ugotovi vlogi podjetja **Sládoléd** in okrepčevalnici ... (Govorec 2)

... to gre za to cesto v **šóderjámo** v Pleterah ... (Govorec 6)

... pa tam so **párkpláce**, tam se jaz neje bojim, bojo pač trgovine majn **párkpláca** mele ... (Govorec 2)

3.3.11. Narečne besede

- a) Veliko narečnih besed je prevzetih iz nemškega jezika (primer: *luft*¹⁷, *koštati*¹⁸, *pojšter*¹⁹, *britof*²⁰, *zastopiti*²¹ ...), kar je povezano predvsem s tem, da je severovzhodni del Slovenije zelo dolgo bil pod avstro-ogrsko oblastjo. Ko se je osamosvojil, so besede bile že tako ustaljene, da so ostale v rabi. Zanimivo se mi zdi,

---

¹⁷ Zrak; prevzeto iz nem. *Luft*

¹⁸ Stati, veljati (16. st.); prevzeto iz srvnem. *kosten* 'delati zalogo, stati, imeti ceno, veljati'; iz Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar (Ljubljana: Modrijan, 2003), 312

¹⁹ Vzglavnik; prevzeto iz nem. *Polster* 'blazina'

²⁰ Pokopališče (16. st.); prevzeto iz srvnem. *vrithof* s prvotnim pomenom 'negovan ograjen prostor (pri cerkvi). Današnje nem. *Friedhof* je le ljudskoetimološko naslonjeno na nem. *Frieden* 'mir'; iz Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar (Ljubljana: Modrijan, 2003), 59

²¹ Razumeti (15. st.); sestavljeno iz *za* in *stopiti* po zgledu nem. *verstehen* 'zastopiti', kar je sestavljenka iz nem. *ver-* 'za' in *stehen* 'stati'; iz Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar (Ljubljana: Modrijan, 2003), 849

da pojav ni zastarel in izginil iz rabe, temveč so tudi med mladimi še vedno pogosto prisotne prevzete besede iz nemščine.

... na dan po pet minut al pa dve do tri minute, tolko da menja **lúft** (zrak), res, fsako uro do dve, tri odpret okna pa **prelúftat** (prezračiti), ne gre drugače, ne ... (Govorec 11)

... hodnika in stopnišča ter rasvetlave za fse nas je znas ... je **koštálo** (stalo) petinštrdeset tisoč eurov ... (Govorec 2)

... jaz bi tu samo dodal malo zares malo za hec, predlagam vam, da hodmo fsi na fitnes, da naše žene nêjo več spale na **pójštrah** (vzglavnikih), ampak na radjatorah ... (Govorec 2)

... jaz mislim, da je v cirkovškem **brítófu** (pokopališče), pokopališče, je odbor ustanovljen ... (Govorec 9)

... lej ... ja kak té ne? Ja pa... veš, ki je križišče, ke **zastópiš** (razumeš) ti, ki je to? Ne veš? ... (Govorec 10)

b) Nekaj besed ima slovansko podlago (primeri: čuje²², buniyo²³ ...)

... no, lep pozdrav fsem skupaj, tudi jaz bi se oglaso, zaj ker je pač F... reko, da se to **čuje** (sliši), pa da tega ni ... (Govorec 6)

... glede razpisa za cesto, tom, so rekli, da pač se bo zaj delala, tam se bo samo preplastilo gor, ljudje se z... mislim, se **búnijo** (pritožujejo), da bojo meli ... (Govorec 10)

c) Naletela sem tudi na nekaj besed, pri katerih izvor ni popolnoma znan. Ena izmed teh je na primer **bajta**²⁴.

... mi smo že o tem občinskem prostorskem načrtu **gróbo** (veliko) razpravlale ... (Govorec 2)

---

²² Slišati (16. st.); pslovan. *čŭti je prvotno pomenilo *dojemati s čutili, čutiti; iz Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar (Ljubljana: Modrijan, 2003), 93

²³ Pritoževati se (20. st.); prevzeto iz hrv., srb. buniti se 'upirati se'; iz Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar (Ljubljana: Modrijan, 2003), 65

²⁴ Hiša (18. st.); prevzeto iz nar. sevit. *baita*, furl. *baite* 'koča, bajta'. Furl. beseda je verjetno prevzeta iz stvnem. *baita*, ni izključeno, da je ta prevzeta iz slovan. *pojata* 'gospodarsko poslopje', vendar so možne tudi druge razlage; iz Marko Snoj: Slovenski etimološki slovar (Ljubljana: Modrijan, 2003), 28

... eee ja, hvala ... eee, mi smo veseli, da je to tak **dáuč** (daleč), čeprav se je vleklo kot jara kača ...
(Govorec 1)

... tam bo treba neke ponikovalnce jim naret al kak in pa zanima me tudi zakaj samo šesto metrov,
zakaj se potem tista zadnja **bájta** (hiša) ko je Apače tude ... (Govorec 10)

3.4. Rezultati analize

Kar se tiče samega poteka razprave, je začetek zelo uraden in knjižen, govorniki se opazno trudijo za čim boljšo artikulacijo in uporabo bolj učenih besed ter predvsem knjižnih besed. Kasneje so se očitno bolj sprostiti, saj je vidnejša in pogostejša uporaba narečnih besed ter vseh narečnih prvin. Opazila sem, da je govor pravilnejši v umirjenih situacijah, medtem ko se pri napetih situacijah zaostri, govorniki sprostijo jezik, postanejo manj pozorni na besede, na izgovor, takrat jih bolj vodijo čustva kot razum, zato se raje zatekajo k jeziku, ki so ga primarno usvojili, naučene tvorbe pa potisnejo na stran. Pri tem moramo upoštevati tudi to, da se govorniki med seboj zelo dobro poznajo, večinoma prihajajo iz sosednjih krajev, kjer se srečujejo tudi v zasebnem življenju, v vsakem primeru pa se pogosto srečujejo na občinskih sejah in drugih občinskih dolžnostih. Opazila sem, da se včasih med seboj kar tikajo oziroma naslavlajo po imenih, kar ni ravno značilnost govora v formalnem položaju. Menim, da je to pomemben dejavnik v njihovi govorni situaciji, saj jim nudi posebno domačnost, posledično pa je tudi njihov govor bolj sproščen, več si upajo. Moram pa poudariti, da sem med govori posameznih govorcev opazila precejšnje razlike glede na to, od kod prihajajo, čeprav so vsi občani občine Kidričevo. Največje razlike sem opazila med govorom drugih govorcev in govorom govornika 1, ki prihaja iz Gaja pri Pragerskem. Slednjemu bi lahko pripisali govor, ki je že bolj značilen za okolico Maribora, saj so njegovi [e]-ji precej širši kot je značilno za naš govor. To sem opazila pri besedah [povzano] in [zglzalo]. Za govor občine Kidričevo bi bila ustreznejša raba ozkega [e], kot je to vidno pri govornikih 2 in 5.

Pri naši analizi sem izmerila formante, osnovni ton, jakost in trajanje samoglasnika v vsaki besedi posebej, potem pa sem /o/ in /e/ razvrstila v skupine glede na to, ali so široki, ozki, naglašeni, nenaglašeni in glede na položaj v besedi ter izmerila povprečne vrednosti samoglasnikov ter nezvočnika /f/. Zanimalo me je predvsem, kako se samoglasniki obnašajo glede na različno glasovno okolico. Pri tem sem upoštevala rezultate merjenja 35 besed. Materiala sem sicer imela veliko več, vendar so pri nekaterih besedah posnetki bili zelo slabi, prav tako pa je bil položaj samoglasnikov v nekaterih besedah precej podoben, tako da se mi ni zdelo smiselno analizirati vseh besed. Že pri merjenju izbranega materiala sem v nekaterih primerih naletela na težavo, saj je bilo zaradi že tako kratke besede ali pa zelo neizrazitega sonograma zelo težko določiti trajanje samoglasnika ter dobiti natančne rezultate.

Ugotovila sem, da so naglašeni samoglasniki daljši od nenaglašanih ter jakostno bolj poudarjeni. Tudi samoglasniki v izglasju so načeloma daljši. [E] in [o] sta vedno dolga, tudi v primerih, ko bi morala biti kratka (*ven*), širokega o nisem zasledila v nobenem primeru, niti v primerih, kjer bi v knjižnem jeziku moral biti širok o (primer: *okno, voda*). [E] v izglasju je lahko širok ali ozek, odvisno iz katerega položaja izhaja. Če je posledica nenapetega izgovora [i], je ozek (razen v primeru *jutre*), medtem ko je širok, če gre za pravorečno neustrezen izgovor [a] pred [j] ali feminizacijo samostalnikov srednjega spola. Naglas je v veliko primerih drugačen od knjižnega, tako po kvaliteti kot po mestu naglasa, značilno je dvojno naglaševanje oziroma dvojni poudarek večzložnih besed. Kot sem že omenila pri opredelitvi narečja, je pogost tudi zlogotvorni r, še posebej v primerih, ko pride do izpusta samoglasnika (*štrndvajsetega, prvošit*). Nezvočnik /f/ v izglasju je pričakovano daljši od tistega v vzglasju, čeprav sem imela kar nekaj težav pri določanju trajanja, saj se na vzglasju se zelo hitro združi s sosednjim glasom. Dobljene formantne vrednosti sem primerjala s tistimi, ki sta jih dobila Tivadar (naglašeni samoglasniki) in Jurgec (nenaglašeni samoglasniki) ter ugotovila, da je pri mojih vrednostih prišlo do manjših odstopanj, kar je lahko vpliv narečja.

	F0 (Hz)	F1 (Hz)	F2 (Hz)	F3 (Hz)	F4 (Hz)	jakost (db)	Trajanje (s)
Nagl. ε	172	616	1562	2690	3645	80	0,11
Nagl. e	212	510	1918	2706	3760	80	0,11
Nen. ε	140	591	1665	2513	3685	76	0,07
Nen. e	147	506	1825	2609	3761	74	0,08
Nagl. o	154	589	1370	2742	3804	76	0,09
Nen. o	140	538	1682	2836	3834	67	0,04
F v vzgl.	221	1178	2138	3036	4153	67	0,06
F v izgl.	254	707	1620	2802	3907	64	0,15
ε v izgl.	131	624	1631	2653	3734	73	0,09
e v izgl.	115	517	1827	2878	3677	80	0,16
o v izgl.	133	560	1120	2722	3706	71	0,11

Tabela 2: Preglednica naglašanih in nenaglašanih samoglasnikov, njihove formantne vrednosti, jakost in trajanje

Ker gre za prosti govor brez vnaprej pripravljene predloge, je zelo veliko mašil, predvsem polglasnik in mašilo »ne«, premorov, v stavkih je posledično več popravkov, nepotrebnih predlogov, členkov, veznikov, pogost je spremenjen vrstni red. Stavki so v povprečno zelo dolgi in zapleteni, pojavlja se veliko vrinjenih stavkov, ki otežujejo razumevanje. Opazila sem

feminizacijo (uha) in maskulinizacijo (dva parkirna mesta) pri sklanjanju samostalnikov srednjega spola ter neupoštevanje preglasa za mehkiimi soglasniki. Narečne besede, ki jih v besedilu ni malo, so ostale iz nemščine (*luft, zastopiti, britof, koštati ...*), ali pa so se prenesle iz srbščine in hrvaščine (*čuti, buniti se*).

4. POVZETEK

Cilj diplomske naloge je bil na podlagi analize občinske seje raziskati regionalno obarvanost javnega govora v občini Kidričevo ter ugotoviti, v kolikšni meri govorci upoštevajo to, da so se znašli v javni situaciji in v kolikšni meri na njihov govor vpliva narečna podoba. Do odgovora na vprašanje sem najprej skušala priti z raziskovanjem razvoja položaja govorjenega jezika, pri čemer sem ugotovila, da se je govorjen jezik v slovenskem političnem prostoru začel razvijati razmeroma pozno, prava skrb za govorjen jezik pa se je začela šele po osamosvojitvi, ko se je začel širše uporabljati v javnih formalnih položajih. Tudi kodifikacija govorjenega jezika je že zastarela, edini kodifikacijski priročnik je *Slovensko pravorečje* Mirka Rupla, sicer pa je govorjen jezik obravnavan tudi znotraj slovarja, slovnice in pravopisa, kjer se predstavljena podoba v celoti ne sklada s podobo živega jezika. Razmerje med knjižnim, knjižnopogovornim in neknjižnim jezikom, ki ga je v *Slovenski slovnici* opisal Jože Toporišič, namreč ne drži. Meje med njimi so se zabrisale, neknjižni jezik vse bolj vdira na področje javnega, za kar so v veliki meri zaslužni mediji. Prvi medij za prenos govorjene besede je bil radio, kjer so skrb za jezik na Slovenskem najprej prevzeli slavisti. Kasneje se je začela govorna podoba spreminjati, vendar ne moremo reči, da je nivo govorne pravilnosti padel, saj se po mojem mnenju radijski govorci še vedno v veliki meri trudijo, da bi ohranili nivo jezika, napake, ki so začele vdirati v njihov govor, pa so posledica večje spontanosti in govora brez vnaprej pripravljenega besedila. Drugačna slika se kaže na televiziji, ki je danes poleg interneta medij, ki je najbolj razširjen med ljudmi. Skrb za jezik odražajo še informativne in poučne oddaje, medtem ko je v resničnostnih šovih in zabavnih oddajah jezik najmanjšega pomena. Ljudje v vse manjši meri upoštevajo prostor javnega, meja med javnim in zasebnim se je že povsem zabrisala.

Ugotovila sem tudi, da Logarjeva delitev slovenskih narečij ne drži več. Logar je namreč Kidričevo umestil v prleško narečno skupino, s čimer se sama glede na sodobno situacijo, ki jo zaznavam preko opazovanja svojega govora in govora svojih sokrajanov, zagotovo ne bi strinjala. Že slušna podoba obeh narečij je povsem drugačna, govor občine Kidričevo namreč ne pozna glasu [ü], namesto njega je v rabi [u], -m v izglasju ostaja -m, medtem ko se v prleškem narečju spremeni v -n, končnica opisnega deležnika na -l se reducira v -o, v prleškem govoru pa v -a, povsem drugačno je tudi besedje.

Teoretične ugotovitve sem prenesla v samo analizo besedila ter ugotovila, da se govorci na seji sicer zavedajo javne situacije in da bi se morali posluževati knjižnopogovornih prvin, kar na začetku seje tudi upoštevajo. Začetek je namreč zelo uraden, govorci, ki niso izšolani, posegajo po učenih besedah in knjižnem jeziku. Sčasoma se podoba povsem spremeni, govorci se sprostijo, pride tudi do manjših konfliktov in nesoglasij in takrat posežejo po narečnih prvinah, ki so jim domače, ki jih poznajo. V takšni situaciji jih ne vodi razum, temveč čustva in nagonsko zatekanje k jeziku, ki jim je bližji, v katerega so se rodili. Prav tako k sproščenosti prispeva tudi dejstvo, da se vsi govorci med seboj poznajo, družijo se tudi v zasebnih situacijah, to zasebnost pa prenesejo tudi v javni položaj, saj se včasih med seboj kar tikajo in naslavlajo po imenih.

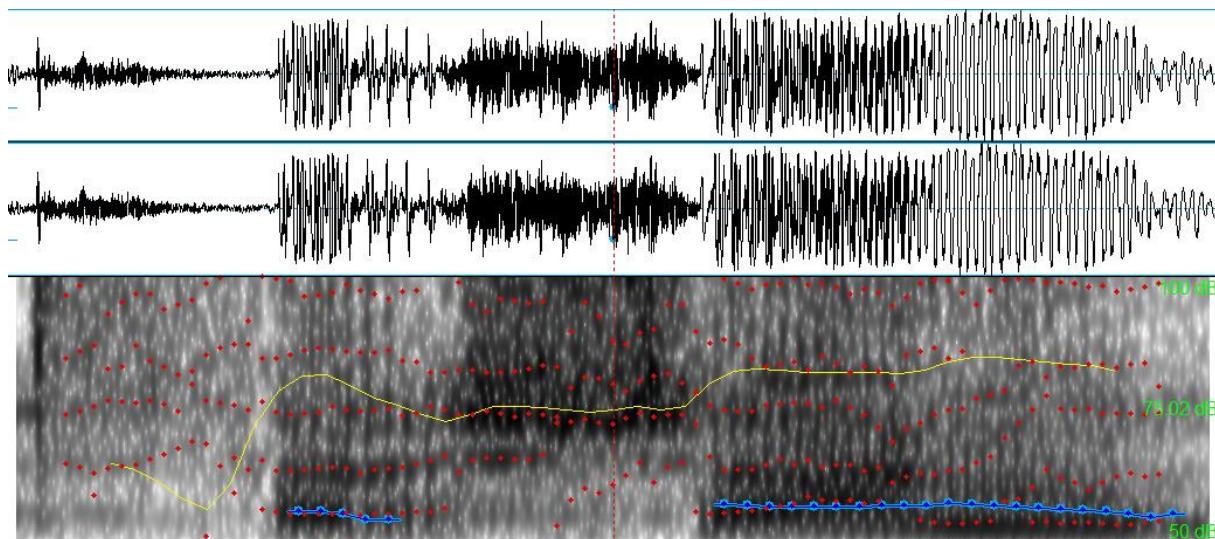
Kar se tiče analiziranja narečnih prvin, sem opazila, da so tako fonološke kot morfološke. Pri skladenjskih posebnostih sem ugotovila, da prihaja do feminizacije in maskulinizacije pri sklanjatvah srednjega spola, neupoštevanja preglasa za mehкими soglasniki in nalike po sklanjatvah ženskega spola pri samostalniki moškega spola. Najbolj tipične fonološke spremembe, po čemer nas poznajo tudi druga narečja, pa so izgovor fonema /v/ kot nezvočnik /f/ na začetku besede in v izglasju, ter podaljševanje besed s pripono -ot (tipična beseda je *toti*). Dokaj pogost je tudi nenapet izgovor [i] v izglasju, ki se izgovori kot nenaglašen, ozki [e], in izgovor [a] kot [ɛ] v položaju pred [j]. Spremembi, ki ju do sedaj nisem toliko uzaveščala, vendar sta pogosto v rabi, sta zakrita jotacija soglasnikov [d] in [b] v [j], asimilacija soglasniških sklopov zaradi lažje izgovorjave in dvojno naglaševanje oz. poudarek tro- ali večzložnic.

Predvsem dvojnega poudarka v sicer enonaglasnih večzložnicah se dolgo nisem zavedala, dokler mi ni tega omenila sošolka. Ta podatek se mi zdi zelo pomemben, saj kaže na to, kako je primarni govor vpet v nas same, da se njegove uporabe sploh ne zavedamo, vse deluje avtomatizirano. To sem opazila tudi sama med izpisovanjem narečnih prvin iz posnetka, saj sem bila presenečena nad veliko količino narečnega oz. narečno obarvanega gradiva. Čeprav zelo dobro poznam svoj krajevni govor in poznam vsako narečno posebnost, se tega do sedaj nisem v taki meri zavedala. Isti odgovor sem dobila tudi od gospoda župana, ko sem ga obiskala in mu pokazala osnutek analize. Rekel mi je, da sam nikoli ni bil pozoren na to, kako govori in da se ni zavedal, da uporablja toliko narečnih prvin. Narečje je torej velik del tega, kar smo, in to težko pozabimo ne glede na situacijo.

5. PRILOGE

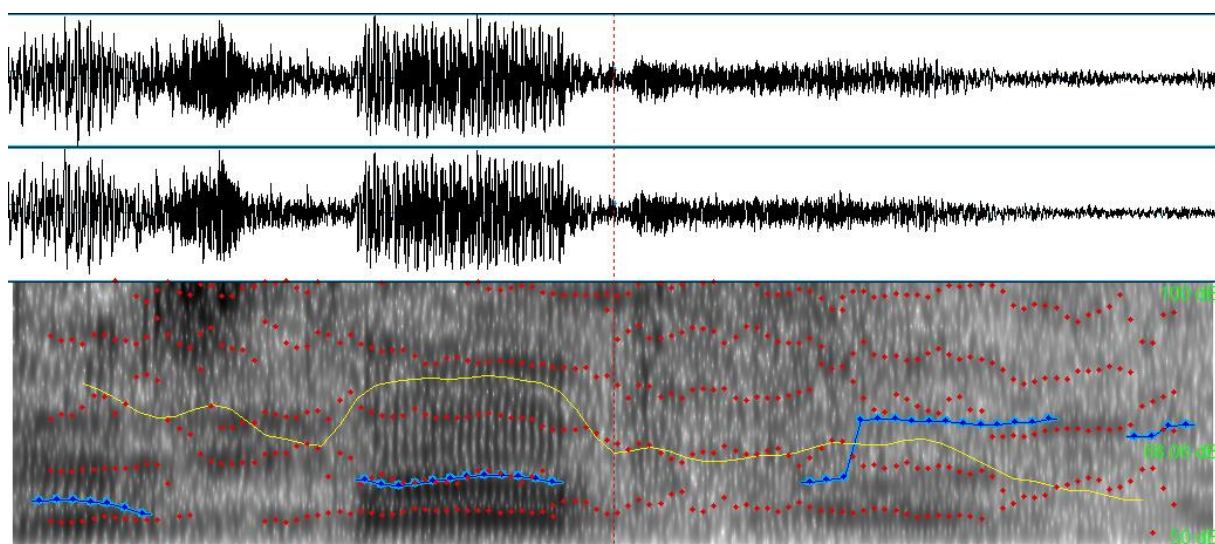
Sonogram 1 (Govorec 3)

- [fprašán'] – t: 0,05 F1: 1282, F2: 2307, F3: 3192, F4: 4276. Čas je bilo zelo težko izmeriti, saj /f/ takoj preide v sosednji [p].

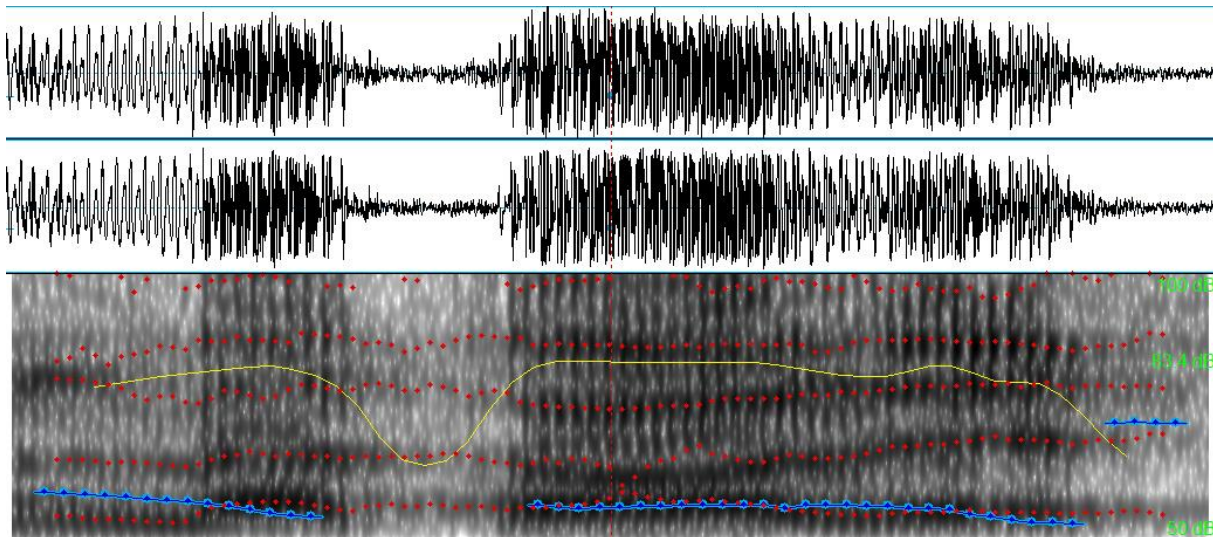
Sonogram 2 (Govorec 2)

- [zastáf] – t: 0,21, F1: 753, F2: 1702, F3: 2876, F4: 3874. Tudi tukaj je bilo težko izmeriti čas zaradi izglasnega položaja, vendar je jasno, da je /f/ v izglasnem položaju za samoglasnikom daljši kot pa na začetku besede, ko mu sledi nezvočnik.

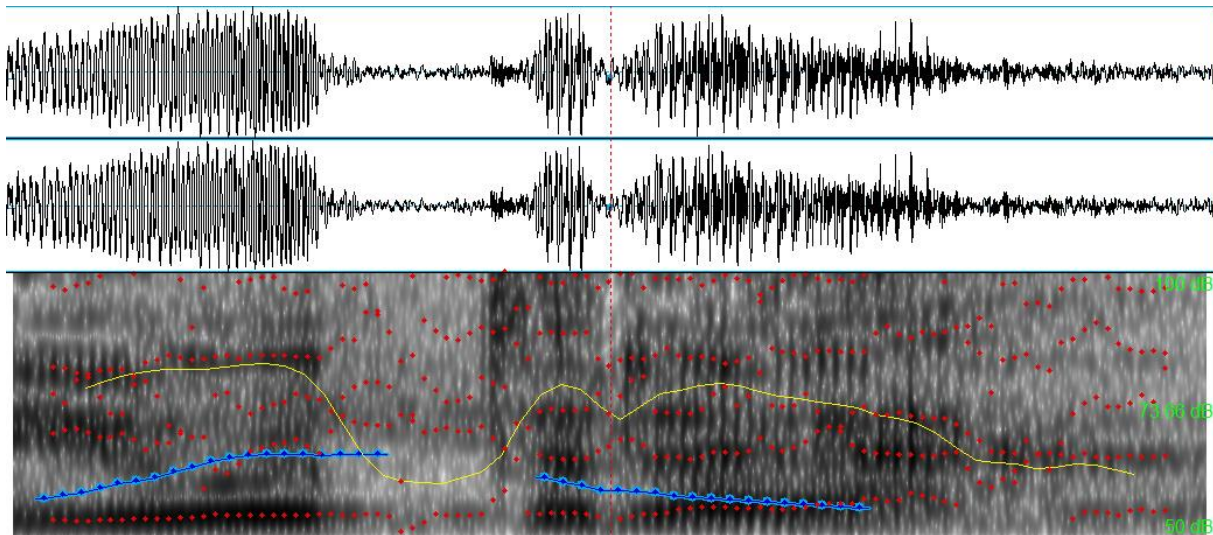
Sonogram 3 (Govorec 6)

- [metále] – Prvi [e] je nenaglašen in širok (F1: 654, F2: 1574, F3: 2762, F4: 3761), zadnji pa nenaglašen in ozek (F1: 517, F2: 1827, F3: 2878, F4: 3677). Nenaglašen ozek [e] v izglasju je daljši od širšega.

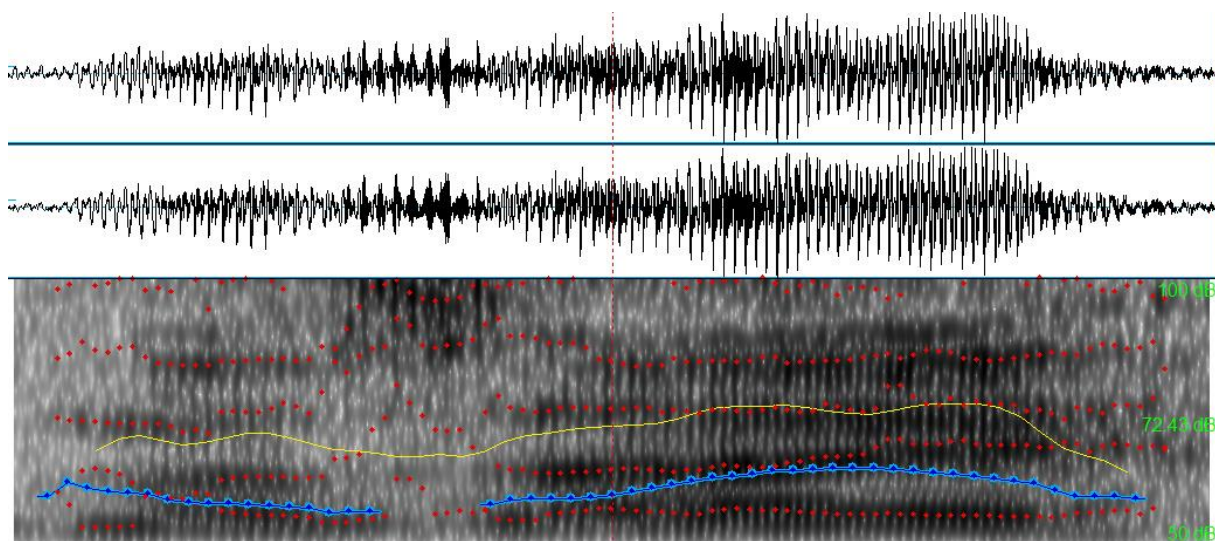
Sonogram 4 (Govorec 2)

- [jútře] – [e] v izglasju je nenaglašen in širok (F1: 709, F2: 1644; F3: 2612, F4: 3724). Je daljši od izglasnega ozkega v prejšnjem primeru.

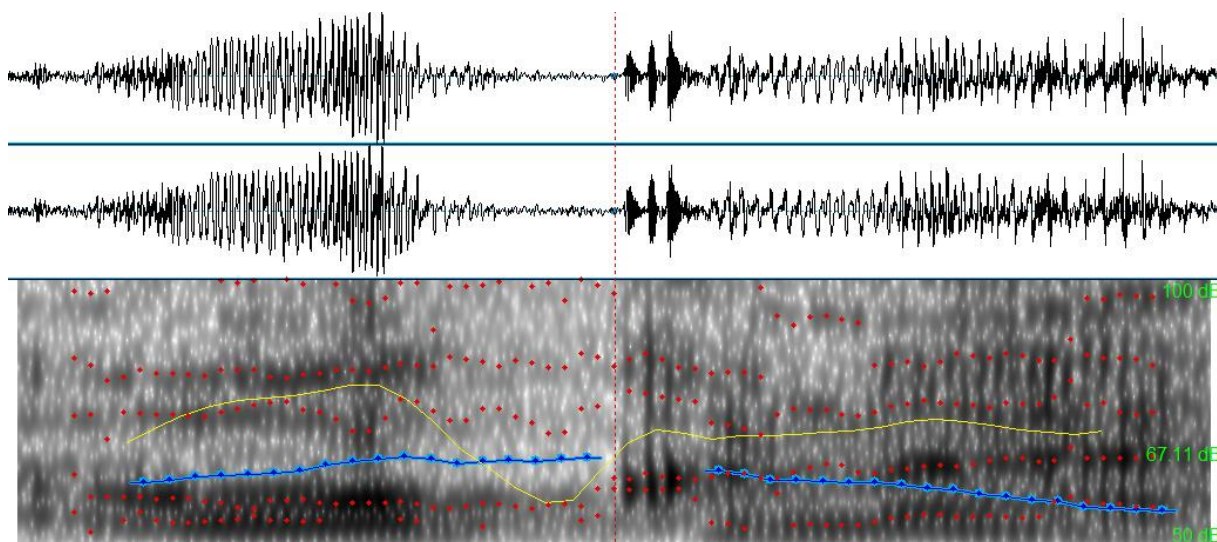
Sonogram 5

- [nazĚj] – [ɛ] je v tem primeru naglašen in širok (F1: 604, F2: 1620, F3: 2580, F4: 3507)

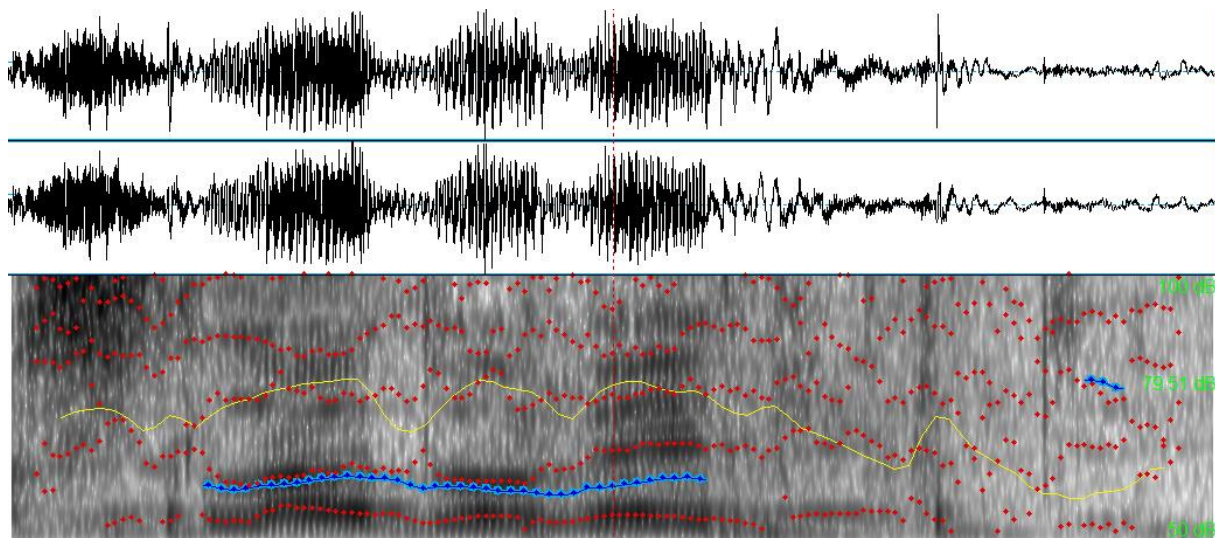
Sonogram 6 (Govorec 2)

- [ókne] – Začetni [o] je naglašen in ozek za razliko od knjižnega, ki je širok (F1: 582, F2: 1196, F3: 2725, F4: 3602). [ɛ] v izglasnem položaju je širok (F1: 632, F2: 1560, F3: 2612, F4: 3704).

Sonogram 7 (Govorec 2)

- [sládoléd] – pri osnovnem tonu se vidi, da gre za dva poudarka, najprej na [a], potem pa še na [e].

6. VIRI IN LITERATURA

VIRI

22. redna seja občinskega sveta občine Kidričevo, 12. 9. 2013, objavljeno na <http://vimeo.com/75309090>, 14. 4. 2014

LITERATURA

AHAČIČ, Kozma (2011): Besedje slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 4. 8. 2014 s http://books.google.si/books?id=OJ1RKh9H67QC&pg=PA18&lpg=PA18&dq=besedje+slovenskega+knjižnega+jezika+16+stoletja&source=bl&ots=cGV4jUoldJ&sig=dPOUzHIClqmQUiedio52QQzjTxc&hl=sl&sa=X&ei=TMIMVKfkOOG_ygPkoYHoAQ&ved=0CDcQ6AEwAw#wv=onepage&q=besedje%20slovenskega%20knji%C5%BEnega%20jezika%2016%20stoletja&f=false

HRIBAR, Nataša, 2009: Vloga medijev v političnem komuniciranju. *Teorija in praksa* 46/6. Ljubljana : Fakulteta za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani. 857–869.

JURGEC, Peter, 2006: O nenaglašenih /e/ in /o/ v standardni slovenščini. *Slavistična revija* 54/2. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 173–185.

LOGAR, Tine, 1993: Slovenska narečja. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.

SMOLE, Vera, 2006: Lingvogeografska obdelava spola v ednini: samostalniki srednjega spola na -o v slovenskih narečjih. *Slovensko jezikoslovje danes*. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 125–136.

TIVADAR, Hotimir, 1999: Fonem /v/ v slovenskem govorjenem knjižnem jeziku. *Slavistična revija* 47/3. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 341–361.

TIVADAR, H., JURGEC, P., 2003: Podoba govorjenega slovenskega knjižnega jezika v Slovenskem pravopisu 2001. *Slavistična revija* 51/2. 203–220.

TIVADAR, Hotimir, 2003a: Aktualna vprašanja slovenskega pravorečja. *Współczesna polska i słoweńska sytuacja językowa; Sodobni jezikovni položaj na Poljskem in v Sloveniji*. Opole: Uniwersytet Opolski, Instytut Filologii Polskiej; [Ljubljana]: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. 281–922.

TIVADAR, Hotimir, 2004: Fonetično-fonološke lastnosti samoglasnikov v sodobnem knjižnem jeziku. *Slavistična revija* 52/1. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 31–48.

TIVADAR, Hotimir, 2010: Normativni vidik slovenščine v 3. tisočletju – knjižna slovenščina med realnostjo in idealnostjo. *Slavistična revija* 58/1. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 105–116.

TIVADAR, Hotimir, 2010a: Slovenski jezik med knjigo in Ljubljano. *Vloge središča: Konvergenca regij in kultur*. Ljubljana: Zveza društev Slavistično društvo Slovenije. 25–35.

TIVADAR, Hotimir, 2012: Nove usmeritve pri raziskavah govora s pogledom v preteklost. *Slavistična revija* 60/4. 587–602.

TOPORIŠIČ, Jože, 1994: Fran Ramovš kot narečjeslovec. *Slavistična revija* 42/2-3. Ljubljana: Slavistično društvo Slovenije. 159–170.

TOPORIŠIČ, Jože, 2004: Slovenska slovnica. Maribor: Obzorja.

Zbornik občine Kidričevo. Kidričevo: Občina, 2010.

Interaktivni statistični atlas Slovenije. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije. Pridobljeno 20. 8. 2014 s <http://stat.monolit.si/?lang=sl>

Slovar slovenskega knjižnega jezika. Ljubljana: Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Pridobljeno 4. 8. 2014 s <http://bos.zrc-sazu.si/sskj.html>

Izjava o avtorstvu

Izjavljam, da je diplomsko delo v celoti moje avtorsko delo ter da so uporabljeni viri in literatura navedeni v skladu s strokovnimi standardi in veljavno zakonodajo.

Ljubljana, 10. september 2014

Nastja Klajnšek